

Стари надгробни паметници от района на Судак, Крим

Ленияра Джелилова, Ахтем Джелилов

(Резюме)

В настоящото изследване са представени татарски надгробни паметници от три села от района на гр. Судак в Крим. Повечето надгробия датират от втората половина на XIX и началото на XX в. и имат своя собствена история. Най-старият паметник е от 1218 г.х./1802–1803 г., а най-новият – от 1362 г.х./1943 г.

Надгробните паметници от селата Коз, Таракташ и Токлук могат да бъдат класифицирани по следния начин: 1. Цели надгробия; 2. Фрагменти от надгробия; 3. „Шапки“ на надгробия (фес, чалма, калпак в цялост или фрагменти).

По форма надгробията са стълбовидни или плоски (надгробни плочи). На лицевата страна са изрязани надписи, наричани епитафии (от гр. ἐπιτάφιος, „надгробен“). На другите страни на надгробните паметници са изрязани декоративни изображения и рисунки: ислямският символ „звезда и полумесец“, изображения на Корана, ибрици и растителни мотиви, включително финикова палма, цветя с 6 венчелистчета и др.

Традицията на татарските надгробни паметници и в трите изследвани села води началото си от Османската империя, но се забелязват някои прилики между надгробията в района на Судак и анадолските надгробни паметници от римско време.

Ключови думи: кримски татари; надгробни паметници в Судак; епитафии; ислямски символи

Ленияра Джелилова
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66
69600 Запоріжжя, УКРАЇНА
trysto@mail.ru

Ахтем Джелилов
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66
69600 Запоріжжя, УКРАЇНА
ahtemenglish@mail.ru